

'Er is een verschil tussen geld maken met werk en werk maken met geld'

van het pakkenproletariaat. We hebben veel te veel hoogopgeleiden."

Nee, ze zijn juist niet hoogopgeleid genoeg. Die 50.000 overbodige bankmedewerkers moeten we beter scholen. Dat is wat de politiek nu ook zegt. We moeten in de EU toe naar 40 procent hoger opgeleiden. "Ik heb nergens kunnen vinden waar die schatting van 40 procent op gebaseerd is. Vooral op omgekeerde redeneringen: in lage-lonenlanden kunnen ze goedkoper het blauwe-boordenwerk doen, dus wij moeten ons specialiseren op witte-boordenwerk. Wie zegt dat het witte-boordenwerk er is?"

"Ik heb gezocht naar tabellen over een realistische verhouding in het bedrijfsleven tussen *brains* en *muscles*. De cijfers die ik gevonden heb stammen uit 2008. Toen waren in de voedings- en genotsmiddelensector op 135 banen twaalf beroepen voor hogeropgeleiden en er waren nog drie wetenschappelijke beroepen aan gekoppeld. Het hoogste percentage hogeropgeleiden trof ik aan in de chemie, daar kwam ik uit op 15 procent academici en 20 procent overige hogeropgeleiden. Zelfs in deze geavanceerde sector kom je niet uit op werk voor 40 procent hogeropgeleiden. We zijn zes jaar verder en het aantal Chinese academici is duizelingwekkend."

En nu?

"Een deeloplossing ligt in de schorteneconomie. Dat zijn beroepen die slecht te automatiseren en lastig uit te besteden zijn aan andere landen omdat ze maatwerk vragen en contact met de klant. Er vallen tal van banen onder: van chirurg tot schoenmaker tot kok. Wie dicht bij zijn klanten werkt, heeft weinig te vrezen van outsourcing. Als de werknemers tenminste beschikken over de juiste mix van vakmanschap en dienstbaarheid."

Dat betwijfelt u?

"Ik heb zelf op het gymnasium gezeten, en ik beschouw mij schatrijk door het onderwijs dat

ik heb genoten, maar het gymnasium is een cultus van voorouderverering. We leren Oud-Grieks en Latijn maar in de belangrijkste havens van West-Europa zouden we Duits, Engels, Spaans, Hindi, Kantonees, Portugees en Arabisch moeten spreken.

Nederlandse scholieren worden voornamelijk voorbereid op de witte-boordensector. Maar het is zo langzamerhand zeer de vraag of school wel de beste voorbereiding op de arbeidsmarkt biedt.

Leerplicht is in Nederland schoolplicht geworden. Daar moeten we vanaf. Stel, een jongere stapt naar de rechter en zegt: 'Ik vind het onjuist dat ik mijn havo moet afmaken, vervolgens veel geld moet lenen om verder te leren zonder garanties op werk. Ik wil van school af en in het bedrijfsleven een vak leren.' Ik denk dat er veel rechters te vinden zijn die dit een reële keuze vinden."

U stelt voor de leerplicht af te schaffen?

"Ik stel voor de schoolplicht af te schaffen. Het is juridisch dubieus of je vrije mensen kunt verplichten tot iets wat volgens (wellicht gedateerde) statistieken beter voor je is. Maar het onderwijsniveau wordt ook erg omlaag gehaald door degenen die niet willen, en alternatieve aanbieders van scholing mogen hun diensten nu nauwelijks aanbieden.

"Daar komt nog bij dat hogeropgeleiden zonder werk nu de lageropgeleiden aan het verdringen zijn op de arbeidsmarkt, omdat ze een beter sollicitatiegesprek kunnen voeren. Als deze laagopgeleide jongere zich vanaf, zeg, zijn veertiende bij een bedrijf of een alternatief trainingsbureau kan ontwikkelen wordt hij voor werkgevers veel aantrekkelijker dan de bijklussende student. De lageropgeleiden zitten nu klem tussen de Polen en het pakkenproletariaat. Dit maatschappelijke probleem is politiek lastig op te lossen, want dat pakkenproletariaat is het electoraat dat nog naar de stembus gaat."

Klaas Mulder: Pakkenproletariaat. ISVW uitgever: 232 blz. €24,95.

Eurokritiek in de bocht

Ger Groot

Stel, je hebt een melkfabriek en bent op zoek naar een nieuwe directeur. Een commissie heeft drie kandidaten uitgezocht, maar dan komt de ondernemingsraad tussenbeide. Al die kandidaten houden te veel van stevige, volle melk, protesteert zij. Ondenkbaar dat één van hen die ooit met water zou willen aanlengen. De ondernemingsraad wil nieuwe kandidaten.

Ging dit echt over een melkfabriek, dan zou iedereen bedrijfsfraude of incompetentie veronderstellen. In werkelijkheid gebeurde het rond de benoeming van een nieuwe voorzitter van de Europese Commissie. De lijstvoerders van het Europees Parlement waren véél te pro-Europees, vonden sommige landen, het Verenigd Koninkrijk op kop.

Je vraagt je af wat zo'n persoon anders zou kunnen (en moeten) zijn dan pro-Europees. Het gezwabber van de Europese leiders was dan ook lamentabel – en zelfs na de haastige U-bocht van Angela Merkel (gezwicht voor 'partijgenoot' Juncker) rommelt het nog door.

Er is in de EU iets aan het veranderen en dat bevalt nationale regeringen maar matig. Even gretig als opportunistisch stemden zij in met de roep dat Europa 'democratischer' moet: meer bevoegdheden naar het Parlement, een min of meer rechtstreeks gekozen commissievoorzitter. Maar toen puntje bij paaltje kwam, ervoeren ze dat als een afname van de eigen macht. Niet langer hadden zij het alleenrecht de belangrijkste posten te verdelen. Dus moest dat recht van het Parlement meteen weer van tafel.

'Zie je wel hoe ondemocratisch de EU werkelijk is', riepen de Europese beroeps-criticasters prompt. 'Nu wordt toch opnieuw in achterkamertjes beslist.' Dat is een rare reactie. Want diezelfde mensen riepen op andere momenten juist moord en brand om de teloor-gang van de nationale soevereiniteit. Macht bij de nationale regeringsleiders zou dus koren op hun molen moeten zijn. Maar Eurokritiek is zelden consequent.

Vreemder nog zijn de verwijten aan het 'on-democratische' Europa. Het EU-parlement en de regeringsleiders zijn beide democratisch gekozen. Dat die twee wel eens onderling in botsing kunnen komen, is niets nieuws. Zoiets gebeurt op nationaal vlak ook regelmatig en maakt de betrokken organen in ieder geval niet minder democratisch.

Tot nu toe was 'Brussel' de plek waar EU-regeringen samen overlegden en hun besluiten lieten uitvoeren door de Europese Commissie (vroeger stevast 'het dagelijks bestuur van de EU' genoemd). Dat overleg hadden ze ook bilateraal kunnen doen, zoals in de hele wereldgeschiedenis het geval is geweest. Maar dat is veel omslachtiger, kostbaarder en een stuk minder efficiënt. Een ding veranderde echter niet: dat overleg bleef min of meer schimmig 'achterkamertjeswerk'.

Daaraan valt ook in een democratie niet altijd te ontkomen. Maar wát opener kan, moet opener – en daarvoor kwam het parlement in het geweer. Voortaan zou het politiek overleg meer in de publieke vergaderzaal van het parlement plaatsvinden. Iedereen blij, zou je zeggen: heel erg democratisch.

Maar nee: in de vox populi werd parlementaire transparantie plotseling 'superstaat' en vervolgens het 'on-democratische' toppunt. Het bizarst werd dat op de verkiezingsavond verwoord door Frits Bolkestein. "Ach, het Europees Parlement wil zoveel!", schamperde hij. Je gelooft je oren niet.

Wat wil die vox populi, en vooral: wat willen de welbespraakte zeggelieden daarvan eigenlijk? 'Democratisch' is kennelijk een flagellanten woord dat naar behoeven voor én tegen alles kan worden ingezet, hoe vergezocht ook. Je zou er als rechtgeaard Europeaan wanhoosie van worden